THE REHEARSAL OF MISUNDERSTANDING

Three Collections by
Contemporary Greek Women Poets

BILINGUAL EDITION

The Cake by Rhea Galanaki

Tales of the Deep by Jenny Mastoraki

Hers by Maria Laina

EDITED, TRANSLATED, AND
WITH AN INTRODUCTION BY
Karen Van Dyck

The Rehearsal of Misunderstanding

WESLEYAN POETRY

The Rehearsal of Misunderstanding

Three Collections
by Contemporary Greek Women Poets

BILINGUAL EDITION

§

The Cake by Rhea Galanaki
Tales of the Deep by Jenny Mastoraki
Hers by Maria Laina

§

TRANSLATED AND WITH AN INTRODUCTION
BY KAREN VAN DYCK

Wesleyan University Press
Published by University Press of New England
Hanover and London

Wesleyan University Press

University Press of New England, Hanover, NH 03755

Printed in the United States of America

5 4 3 2 1

CIP data appear at the end of the book

The Greek texts of Rhea Galanaki's Το κέικ [*The Cake*] (Kedros, 1980) and Jenny Mastoraki's Ιστοριές για τα βαθιά [*Tales of the Deep*] (Kedros, 1983) are reproduced here by permission of Kedros Publishers. The Greek text of Maria Laina's Δικό της [*Hers*] (Keimena, 1985) is reproduced here by permission of Vaso Kyriazakou. The authors have kindly granted permission for this translation of their work.

Publication of this book was made possible in part by funding from the Greek Ministry of Culture.

For Jenny, Maria, and Rhea

and translate more than translate the authority,

show the choice and make no more mistakes than yesterday

Gertrude Stein, *Tender Buttons*

CONTENTS

Hers

by Maria Laina (1985)

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ

Ἱστορίες γιά τά βαθιά

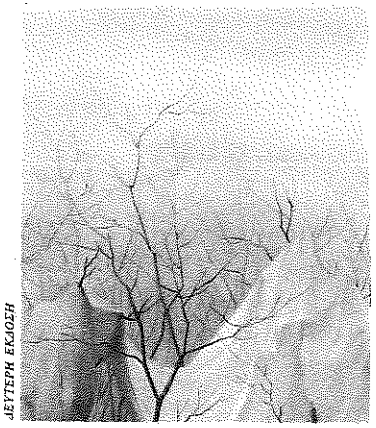

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΚΕΔΡΟΣ 1986

Τί σύμπτωσις, μοί εἶπε, κύριε!
Τί παράξενος σύμπτωσις σᾶς φέρει
εἰς τόν οἶκον τοῦ φονέως;

Tales of the Deep

by Jenny Mastoraki

"What coincidence, sir," he said to me,
"What strange coincidence brings you
to the house of the murderer?"

Α΄
Συντομοτάτη περιγραφή τοῦ τόπου ἐκείνου ὅπου τελοῦνται ὅλα τά φοβερά

I
A Brief Description of the Place Where Terrible Things Happened

Νά χυθεῖ πρῶτα πρῶτα βαρύς ὁ ἀέρας καί κόκκινος ἀπό χρόνιες μάχες.

Καί καπνοί ἀπό ὄρη ὅπου φέγγουν ἀρχαῖα χαλάσματα, παραστάσεις θριάμβων καί φόνων.

Σκιερός ὁ δρυμός γιά νά χάνονται βασιλεῖς νυχτοθῆρες, ἤ στασίαρχοι κάτωχροι ἀνασπώντας ἀγχέμαχα ὅπλα.

Ἀλλά μόνος παντοῦ ὁ κυνηγός καί ξοπίσω του διῶκτες.

Let the air first spill over, heavy and red after years of battle.

And the smoke from mountains where ancient ruins still glow, scenes of triumph and murder.

Let the forest be dark, so that kings on night-prowl lose their way, or the mutineers, pallid, unsheathing their daggers.

But the hunter alone everywhere with pursuers on his trail.

Β′
Τά Πάθη τῆς Ἀγάπης

II
The Sufferings of Love

Τά ὑπόγεια

Σέ μυστικές στοές, μέ κρεμασμένους καί ὑδρόβια, καί μιά βουή σάν νά περνάει νερό. Πολύ νερό.

Πίσω ἀπ' τούς τοίχους σέρνεται κάτι πελώριο καί βαρύ, πού ἔχει βράσει σέ φριχτές φωτιές, μπορεῖ πηγάδι, ἕνα ὑπόγειο πέρασμα, κι ἀνατινάζεται, κι ὅλο στενεύει καί ρουφιέται. Χωρίς ἦχο.

Ἐκεῖ θά περιμένουν ἄντρες τρυφεροί μέ κλάματα. Καί τά μακριά μαλλιά τους ὄρθια στό σκοτάδι, ὅπως τῶν πνιγμένων.

The Underground

In secret arcades, full of hanging bodies, weeds, a hum like running water. So much water.

Behind the walls there's something creeping, thick and huge, something already scorched by hideous flames, perhaps a well, an underground passage that explodes, contracting, sucking in. Without a sound.

That is where tender men will wait in tears, their long hair floating in the dark. The hair of men who' ve drowned.

Τοῦ Κάτω Κόσμου

Ὡραῖα θηλυκά τοῦ Κάτω Κόσμου, μέ μακριούς ποδόγυρους κι ἐρεθισμένα μάτια. «Εὔμορφα, εὔμορφα!» τούς λέγαν καί τά στρίμωχναν. Ἀργότερα τά ἔκαναν τραγούδια. Διδακτικές γυναῖκες. Μέ λαιμά γεμάτα μελανιές. Μέ ζαρωμένα μεσοφόρια. Κι ἕνα φαρδύ, σάν φύλλο σκοτεινό, ματώνει στίς λινές τους βράκες.

Αὐτά νά μείνουν ἀπό τούς ἀρχαίους καημούς. Τούς ἔρωτες.

Of the Underworld

Beautiful ladies of the Underworld, with long hems and eyes sore from crying. "My fair ones!" they would call them as they cornered them. Later they turned them into songs. Exemplary ladies. With bruised necks. Crumpled petticoats. And on their linen pantalets, a stain of blood, a dark leaf, spreading.

Let that be what is left of ancient longings. And of ancient loves.

Τοῦ γάμου

Ὅπως στούς ὕπνους τῶν ἀγρίων καταποντίζεται τό πλοῖο-φάντασμα, ἤ φαρμάκι τρώει τό κύπελλο τοῦ ἀφέντη –μακριά ὁ δεμένος ρουθουνίζει σάν νά ξέφυγε, ἤ σάν λυμένος ἀπό χρόνια καί μέ βόγκους– ἔτσι σοῦ μοιάζουν ὅλοι κομματιάζοντας, καί πάλι ἐσύ, κομμάτια ὅλοι.

Μέ κρότους καί μυστήρια φωνάγματα, μέ λιθοβολισμούς καί ἀλληλούια κοιμοῦνται οἱ συζυγοκτόνοι.

The Wedding Song

Just as the phantom ship sinks in the sleep of savages, or poison cankers the master's cup—far off the captive moans, just escaped, perhaps untied for years and unaware—so they resemble you, torn to shreds, and you them, again, in pieces.

Through crashes and mysterious cries, stonings and alleluias, the spouse-killers sleep.

Οἱ κακοπαντρεμένες

Σάν ἀπό τά λυπητερά τραγούδια, καί διωγμένες μέ λυγμούς καί δόξασοι, μέ τά μακριά τά κόκκινα καί τά ποδήρη, ψηλά ποδήματα τῶν κυνηγιῶν, κι ὁ λόγος πανωπροίκι μαλακός καί χορταριάζει, μέ φλόγες καί φρυάζοντας καί γέλιο ἀκράτητο, νά μήν τόν δοῦν πού φοβερίζει, φεύγουν–

ὅπως ἀστράφτει ὁ πετεινός στόν Ἅδη, κι ὅπως χρυσή μασέλα στό βουβό τῆς νύχτας, τετράποδο τρεχάτο πού κουδούνιζε, κι ὁ ἀναβάτης μάλαμα κοχλάζει.

The Unfortunate Brides

As in sad ballads, chased with sobs and glorias, in dresses, long and red, and ankle-length, in hunting boots, the dowry promised once, now soft and moss-grown, with flames and fuming and wild laughter, so they won't see him threaten, they leave—

the way a rooster lights up Hades, or a gilded jaw the speechless night, a beast jangling on the run, and the rider bubbles up gold.

Τά πάθη τῆς ἀγάπης

Παντοῦ νερά, σάν τά φλαμανδικά τοπία πού δέν περνάει φῶς ἤ ψάρι, κι ἀπό τά ἔγκατα φωνές, θούρια πολιορκητῶν, ραγίσματα, λαβωματιές ἀπό τούς μέσους χρόνους, ὄψεις βαρβάρων χρυσωμένες καί πονᾶνε.

Μέ τό λαγοῦτο σταυρωτά στό στῆθος, καί τό καρφί στό μάτι, πέρα πέρα, ἄντρες γενναῖοι, κόρη εὐγενική, καί γύρω μαίνονται φουσάτα–

Ὡραία ζωγραφιά καί πράσινη, πού θά τήν πῶ τά πάθη τῆς ἀγάπης.

The Sufferings of Love

Let there be water, as in Flemish landscapes, so that no fish or light passes through, and from the depths, songs of besiegers, voices, cracks, medieval wounds, the gilded faces of barbarians—in pain.

Always a lute across the chest, a nail straight through the eye—the noblemen, the maiden, legions all around them raging.

A beautiful painting, so green, I shall call it "The Sufferings of Love."

Τά κελάρια

Τά σπίτια πού ἔφτιαχναν ἄλλοτε, ἔμεναν κούφια ἀπό κάτω, καί τούς χώρους ἐκείνους τούς ἔλεγαν τότε κελάρι. Ἐκεῖ μέσα φυλάγονταν διάφορα πράγματα: παλαιός ρουχισμός, ὑποδήματα, τιμαλφή καί ὡραῖα γυαλιά, παγερά νυφικά καί λευκώματα, ὑπολείμματα ἐπίπλων μέ δύσκολο ὄνομα, καί, συχνά, κάποια πρόσωπα πού πολύ ἀγαπήθηκαν. Στήν περίπτωση αὐτή τά φιλοῦσαν σφιχτά καί τά κλείδωναν, καί ἀμέσως μετά χτίζαν ὅλες τίς πόρτες, γιά νά μήν τίς ἀνοίξουν καί φύγουν.

Καί καθώς δέν ὑπῆρχε διέξοδος, καί οἱ τοῖχοι γερά μαγκωμένοι, ἐκρατοῦσαν καλά τῶν παλιῶν οἱ ἀγάπες καί τίς νόμιζαν ὅλοι γι' ἀθάνατες.

The Cellars

The houses they built in those days were left hollow underneath and they called the spaces cellars. They kept odd things in them: old clothes, shoes, jewels, beautiful glass, stiff wedding gowns and albums, bits of furniture with difficult names, and quite often some people they dearly loved. When this was the case, they kissed them hard and locked them in, and then quickly bricked up the doors so they couldn't open them and leave.

Since there wasn't an exit and the walls held tight, the old loves lasted well and everyone took them for immortal.

Οἱ ἄπιστοι

Ἂς μείνει ἀνεξήγητος τοῦτος ὁ χτύπος σέ γοῦρνες χωσμένες καί σήραγγες, ὅπως δραπέτης στή λίμνη ξημέρωμα.

Μέ πένθη αἰώνων νά πνέουν οἱ ἄνεμοι, σέρνοντας τρόμους λαθραίων ἐρώτων, ἐγκόλπια, μαύρους πλοκάμους, μικρά εὐσεβή ἀναθήματα, νέους πού βράχηκαν μέχρι τό κόκαλο σέ μπόρα αἰφνίδια, ὥρα ἑσπέρας.

Καί πολλοί ποταμοί παρασύροντας στέγες ἀθλίων, ἀγγελίες μικρῶν ἀποστάσεων, προτροπές, νουθεσίες καί ὅρκους, ἀσπασμούς, καί τά κλάματα. Παρασύροντας κλίνες ἀπίστων συζύγων, καί τίς ἄνανδρες λέξεις «λαχτάρα μου».

The Unfaithful

Let the knock in the underground troughs and the tunnels remain unexplained, like the fugitive by the lake at dawn.

While winds heave with ages of sorrow, dragging fears of clandestine love, amulets, black locks, small, pious oblations, young men soaked to the bone by a sudden storm at dusk.

And many rivers carrying away the roofs of the wretched, messages that never went far, urgings, oaths, admonitions, embraces, and tears. Carrying away the beds of unfaithful spouses, and the unmanly words "I need you."

Ἡ ἀπαγωγή

Νά προσέχεις προπάντων τήν πόρτα, μισή βυθισμένη, μισή ἀνοιχτή μέ ἀντικλείδι, καί κρέμεται. Λογχοφόροι κρατοῦν τήν ἀντίπερα, καί ἀναίτιος γδοῦπος: ἡ κλαγγή σιδερένιων βρεφῶν πού ἁρπάχτηκαν μέσ' ἀπ' τήν κούνια, καί κοράσια δαγκώνουν τά σεντόνια μέ χάχανα.

Τά πνιχτά λιτανέματα φύλαξε, τίς μουγκές λειτουργίες, τά λιωμένα σκουτάρια, τούς νάρθηκες, τῶν ἁρμάτων τό δέος. Γιατί μόνος θ' ἀκοῦς τά γρυλίσματα, καί αὐτόν πού ἀγαπᾶς θά φοβᾶσαι.

The Abduction

Above all watch the door, half buried in the ground, half opened by a passkey, hanging. On the other side lancers have taken control, an unprompted thump: the clanging of iron-wrought infants snatched from their cribs, and the little girls bite on their sheets tittering.

Guard your silenced processions, mute litanies, bows and quivers, worn-out shields, dread of arms. Because all alone you'll hear the growling, and fear the one you love.

Οἱ ἀγαπημένοι

Θά σέ κεντοῦν μέ λόγχες νά ξυπνᾶς, τό στόμα σφραγισμένο μέ κερί νά μή φωνάξεις, καί θά σέ κρύβουν μέ βαριά ὑφάσματα καί μέ νερά, στόν πάτο λιμνοθάλασσας ὅπου παφλάζουν πάνδημα βασίλεια.

Ὅτι γραφτό οἱ ἀγαπημένοι νά σοῦ φανερώνονται στίς ὧρες τῶν κατολισθήσεων, σιδηρόφρακτοι, μέσ' ἀπό γοερούς συναγερμούς κωπηλατώντας –πάμφωτο βαθυσκάφος στ' ἀνοιχτά, καί πάνω του πυρπολητές θαλασσοπόροι.

The Loved Ones

They will poke you with lances so you wake, your mouth sealed with wax so you won't scream, and hide you covered in heavy fabric and water, at the bottom of a saltwater lake where populous kingdoms splash.

As it is written, those you love will appear to you during avalanches, ironclad, rowing between mournful alerts—a bathyscaph all lit up offshore, with fireship navigators on board.

Τά ἐνδύματα

Τά τεκμήρια ἔμεναν πάντοτε στοῦ φονέως τόν κῆπο, ξεσκισμένα ἀπό τέλειο φάσγανο, σάν προικιά βουλιαγμένα στά ἕλη, σάν νά τά 'σπειρε κάποιος ἀλόγιστα στό φευγιό του ἀπάνω. Πελερίνες, μετάξια καί δίμιτα, μέ τήν αἴγλη πού ἔπρεπε τότε, χλιαρές ἀλλαξιές πού ποτίστηκαν μυρωδιές καί θορύβους, ζιπουνάκια λευκά καί στηθόπανα μ' ἀραιές μαχαιριές καί φεστόνια, καί τά εὔθραυστα ἐκεῖνα ἐνδύματα πού τά λέγαν τό πάλαι ποτέ καμιζόλες.

'Ονειρώδεις οἱ θάνατοι, καί ὁ δράστης ἀθῶος. Μ' ἕνα τραῦμα τυφλό, σάν παράθυρο πού πατιόταν μονάχα τίς νύχτες.

The Garments

The evidence stayed in the murderer's garden forever, shredded by a perfect blade, like clothes from a dowry sunk in marshes, thoughtlessly sown by someone on the run. Velvet cloaks, silk and dimity, with the splendor of a bygone era, warm changes of clothing, saturated with smells and noises, white vests and corselets scattered with stabs and festoons, and those fragile garments they used to call camisoles.

Deaths are dreamlike, but the agent is innocent. And his wound like a window that only gets trespassed at night.

Οἱ βουτηχτές

Τά «πάρεξ νά σέ ἰδῶ, καλέ μου», τά κρυφομιλήματα, μέσ' ἀπό δύσκολους καιρούς σωσμένα λόγια τῶν ἐξορκισμῶν, τίς σιγανές πατημασιές, τά ποιήματα, ἀπόπειρες ἀγνοουμένων πρό πολλοῦ,

νά τ' ἀνασύρεις ὅλα ἀπ' τά βαθιά, ἀπό μεγάλα σκότη, ἀνέπαφα, ἀπ' τίς σιωπές ἐρειπωμένων μητροπόλεων, τήν ἅλωση, τή θεομηνία, τή ρομφαία: ὅπως τροπαιοφόρος βουτηχτής βαραίνει στ' ἄπατα, ἤ εὐπατρίδες πελεκᾶν τήν ὥρια κόρη, κι ὁ πιό καλύτερος τῆς παίρνει τό κεφάλι–

Γιά νά γυρνᾶς καί νά 'ρχεσαι καί νά μιλᾶς, λόγια σπουδαίων εἰδυλλίων πού ἦταν μιά φορά, ἴχνη λαμπρῶν καρατομήσεων, τά «σέ φιλῶ», ἄχ πόσο σέ φιλῶ, τό δῆγμα ἐπίχρυσο, ἐπιτέλους, ἀπ' τό χρόνο.

The Divers

The "nothing, save to see you, my love," hushed conversations, the words to exorcisms salvaged from difficult times, the quiet footsteps, poems, attempts of those missing for ages,

you must dredge it all up from the depths, from the great darkness, intact, from the silence of a ruined metropolis, the fall, the plague, the flaming sword: like the diver encumbered by his prize in the bottomless sea, or patricians who hack the fair maiden and the best takes her head—

So that you will return and come over and talk, words from great romances that happened long ago, the traces of glorious beheadings, "with kisses," yes with kisses, and the bite, at last, gilded by time.

Γ΄
Τρία τραγούδια γιά ὥρα μεγάλης ἀνάγκης

III
Three Songs in Case of Emergency

Μαγικό ξόρκι νά σέ φυλάει ἀπό δάγκαμα
φιδιοῦ, κακό ἐχθρό,
καί ὅλα τά ἐπουλωμένα τραύματα

Πέντε μαῦρο ἑσπερινό, τρεῖς καί φτάσε δέσποτα, δέκα μπρούντζινη κλωστή καί φοράδα κόκκινη, μέ ἀνάποδο ἄνεμο πῶς θυμώνει τό νερό, ἕξι στρίγκλες στό πηγάδι καί κουλός ὁ περατάρης, πάνω κάτω στό μπουντρούμι ἕντεκα χλωρές κυράδες, δεκατρεῖς καραβοκύρης κι ἅγιος πρωτομάστορης, ἕνα καί στή σάπια σκούνα θά τούς πνίξει ὁ γιός τοῦ δράκου.

A magic spell to protect you from
snake bites, evil enemies,
and all the healed wounds

Five for black vespers, three for the priest, hurry to the church and arrive on time, ten for the bronze thread, and for the red mare, how the water maddens with a backward wind, six for the witches next to the well, ferry them across with his one arm lost, thirteen for the shipper and again for the saint, up and down the dungeon the eleven ladies pace, and one for the son of the dragon sire, watch him, he will drown them in a rotten skiff.

Ἐμβατήριο πού θά λένε οἱ τρελοί,
ὥρα νυχτερινή πού βγαίνουν περιπολία

Προέχουν ὅμως τά φτερά, καί οἱ πομπές τῶν
ὑπνοφόρων. Ἔλεος, ἔλεος ἀκαριαῖο, πέφτει
σφυρί στήν πέτρα καί ξεχύνεται.

Κίτρινο, κίτρινο ἀλογατάκι,
τοῦ στρατηλάτη τό φαρδύ πουκάμισο
πῶς μάκρυνε καί τρέμει.
Τό τέρας ἔχει σηκωθεῖ μ' ἑφτά πελέκια κι ἔρχεται.
Πίσω ἀπ' τίς πόρτες θά τροχίζουν ἀντρειωμένους.

The march the madmen will chant
while making their nightly rounds

First come the wings and the parades of sleepbearers.
Mercy, lethal mercy, the hammer strikes the stone and
overflows.

Yellow, yellow pony
the warlord's ample shirt
how it lengthens and trembles.
The beast has risen and is coming with seven axes.
Behind the doors they will sharpen the brave men like knives.

Μικρή ὠδή στόν Θεῖο Ἰούλιο,
γιά νά 'ρχεται τά βράδια σφυρίζοντας,
μ' ἕνα σβηστό φανάρι

'Ανεξιχνίαστος θά μείνει ὁ πνιγμός, θηλιές καί σεῖστρα, οἱ ναυτίλοι ὠχροί, κι οἱ ἄλλοι γαλανοί σάν γίγαντες.

Καί ὅπως ὁ ταξιδευτής πού, ἐπιστρέφοντας, βλέπει ἄξαφνα τό ἀερόστατο κι ἀνάβει, διάτρητο ἀπό βέλη ἀγρίων –ἔτσι νά φτάνεις ἀπό τά νωπά μεσάνυχτα σέ τρομερές αὐλές καί σέ χορτῶνες, νά 'ρχεσαι σάν ἀπό τά ξένα, καί τρυπώντας τούς βρεγμένους τοίχους,

ἐντροπαλός, γιά νά σοῦ λέω ἱστορίες.

A short ode for Uncle Jules
so he'll come by at night whistling
with his lantern unlit

There is no way to trace the drowning, nooses, and rattles, some sailors pale, and others blue as giants.

And like the traveler who suddenly, on his way home, sees his balloon catch fire, riddled by savages' arrows—like him you will leave fresh midnights for grand courtyards and meadows, you will arrive as if from foreign lands, breaking through damp walls,

timid, so that I can tell you tales.

Δ΄
Μικρές παράξενες ιστορίες

IV
Strange Short Tales

Περί τῶν ἀφηγήσεων ἐν γένει

Τίς γραφές τους νά τρέμεις τίς ἄπατες κι ὅλο
πατήματα–

βιγλατόρων πού γέρνουν στήν ξύλινη γέφυρα,
κι ἀπό πέρα φωτιές κι ἐνορίες σφαγμένες, ἤ
φωνές ναυαγίων κι ἐκρήξεις, ἁρπαγές γυναι-
κῶν καί τό πλιάτσικο κεντρικῆς ἀγορᾶς ὅπου
ξέσπασε πυρκαγιά μεσημέρι, καί βουνά πού
χαράζονται, ὅπως γκρεμίζει πανάρχαιο ἰκρίω-
μα, ἤ κλαψούρισμα ζώου πού βρέθηκε νύχτα
στό ρέμα νά 'χει ἔξαφνα δύο κεφάλια–

Μέ φωνές στρατευμάτων σέ ὥρα ἐπίθεσης,
μουγκρητά καί ἀνάθεμα, μέ βαθιές βασκανίες
καί ξόρκια, μέ γητειές, μαγγανεῖες,

νά φυλάγεσαι, λέω, τούς αὐτόχειρες πού ἔγρα-
φαν.

About narratives in general

You must fear their bottomless scriptures that
echo with footsteps—

of sentrymen leaning over the wooden bridge,
and in the distance fires, the slaughtered parish,
or cries from shipwrecks and explosions, ab-
ducted women, and the looting of a market-
place ablaze at noon, and mountains scored, an
ancient scaffold ready to collapse, or late at
night, deep in some gully, the whimper of a
beast which found itself, all of a sudden, with
two heads—

With battle cries at the hour of attack, howls
and curses, with exorcisms and incantations,
hexes, charms,

I say beware the suicides who wrote.

Τόποι φλεγόμενοι καί πολιορκημένοι, πού δέν ἔγιναν

Ἤχοι καταιγισμῶν κι ἄς μή σαλεύει τίποτα. Μόνο τίς νύχτες νά σηκώνεται μαῦρος ἀέρας καί νά βλέπεις: Πλῆθος μεγάλο καί ἀχνίζει κι ἔρχεται, μέ μωτερά σκουφιά, σάν ἀπ' τούς πάγους, ἀλλά, μέ σιγανό μουκάνισμα κρυφομιλάνε καί νά σπρώχνονται.

Καί πίσω πίσω κρέμεται ἀνάποδα ὁ στραβοκάνης, πρησμένος ἀπό τ' ἀσημένια τάλιρα, καί φτύνει.

Lands besieged and in flames, that never existed

A distant rumbling. Nothing moves. When black winds rage after dark you see: a great crowd drawing near, steamy, with pointy hats, as if from icy places. They push each other grunting softly.

And further off the bandy-legged man hangs upside down, swollen with silver coins, and spits.

Ἀναπαράσταση σπανίου ἐθίμου:
χρώματα ἔντονα καί ἀπαθεῖς μορφές,
σάν μέσα σέ ἀκίνητο νερό

...καί τούς ἐτσάκιζαν καλά καλά γιά νά τούς δώσουν σχῆμα ἀγγέλου, κι ἔπειτα τούς ἐξέθεταν σέ τόπους ὀχυρούς καί σέ ἀλάνες, ὅπου μέ σύναξη μεγάλη καί μυσταγωγία τούς γλυκοκουβεντιάζαν καί τούς φώναζαν. Ὥσπου μέ τά πολλά Ὑπερυψοῦτε, γονυπετεῖς καί μεγαλεῖα, σκεπάστηκαν οἱ θόλοι μέ νεκρούς ἱπτάμενους, ἐξαρθρωμένα μέλη καί βαριά κατάγματα, στάσεις μεγάλης ἀγωνίας, ἀλλά καί ὡραιότατα φτερά, φωτάκια (πού τά ἔτρεμαν οἱ παλαιοί), ἀνθρώπινους τροχούς πού διάβαζαν τό μέλλον –κεφάλια μέ ὀχτώ ποδάρια σάν βελόνια– καί ἄλλα θαύματα, ὀδυνηρά καί ἀξιοθέατα.

Γιατί ἐκεῖνες τίς ἡμέρες, ὅπως λένε, ἔβγαιναν κήρυκες μέ τό ψαλίδι καί λαλοῦσαν.

Depiction of a rare custom:
vivid colors and impassive faces,
as seen in still water

. . . and they would break their limbs giving them the shape of angels, and then exhibit them in fortified places, and in abandoned lots, where with great assembly and secret rites they would placate them, call them back. Until, with all the holier-than-thous, genuflection, and adoration, the domes covered over with flying corpses, dislocated bones, and awful fractures, postures of extreme agony, but also the most beautiful wings, tiny lights (so dreaded back then), human wheels that could tell the future —heads with eight tentacles like needles—and other wonders, harrowing but spectacular.

For, in those days, it is said, heralds appeared with scissors and proclamations.

Τό ἀρχαιότατο ἐπάγγελμα τῶν γυρολόγων

Ἕναν καιρό, στά ὑπαίθρια παζάρια, συνέβαιναν τοῦ κόσμου τά θαυμάσια. Πετοῦσαν ἀπό τούς γκρεμνούς ὅλοι οἱ καμένοι, κι ἔφερναν φιαλίδια θολά, μυστηριώδη φονικά παρασκευάσματα, δόντια ἤ καδένες πού ἔχασαν οἱ ἄφρονες πηδώντας στό μεγάλο ρῆγμα, καί ὡρολόγια μέ τίς συνήθεις παραστάσεις: ὠχροντυμένες, μανιακούς, δαιμονισμένους.

Ἔλεγαν ὅμως καί τροπάρια μελωδικά, σέ γλώσσα μᾶλλον δυσανάγνωστη καί αὐστηρή, σάν κείμενο ἀνεπανόρθωτα φθαρμένο πού ὅλο πάει νά τραγουδήσει καί λυγίζει. Πῶς κράζει φτερωτό σκυλί, ἀδιάβατο πρωινό, χάσκει ψηλά τό στόμα του καί ξεματώνει.

The peddlers' ancient trade

Once upon a time in the marketplaces the most wondrous things happened. All the burned men flew out of abysses carrying cloudy phials, mysterious death potions, teeth, or pendants that the dreamers lost when they lept into the gorge, and watches with the usual scenes: pale-clad women, maniacs, possessed men.

But they were also chanting melodious hymns, in a rather indecipherable, and strict tongue, like a text irreparably worn, which is always about to sing, but falters. The way a winged dog howls, impenetrable dawn, its jaw wide open and bleeding.

Πῶς μίλησαν αὐτόπτες μάρτυρες, ψευδομανεῖς καί δεισιδαίμονες ἐπίσης

Εἶπαν καί γιά τόν σαλπιγκτή, πώς τάχα πρόκαμε νά εἰδοποιήσει, κι ὅπου φύγει φύγει. Κι ἕναν ἀκόμη, ὀνομαστικά, πώς τ' ὀνειρεύτηκε ἀποβραδίς, ἤ μᾶλλον τό 'δε μέ τά μάτια του: Πελώριο θηρίο, μετέωρο, φλεγόταν πάνω ἀπ' τά νερά μέ ἀφρούς καί ὀλόλυζε, κι οἱ τοῖχοι ἔφεγγαν καθώς ἀπό λεπτότατη διφθέρα, παλαιική, μέ ἀμνημόνευτα χαράγματα. Καί πέρα, στά πολλά τά χώματα, εἶχε ξασπρίσει ἡ γῆς κι ἀραίωνε, σάν τό ζυμάρι πού φασκιώνουν τίς σαϊτιές, καί σάν ἀπ' τό ψιλούτσικο χαρτί πού δένονται οἱ ἀστροκαμένοι κι οἱ ἐξωμότες.

What the eyewitnesses said, all of them superstitious and compulsive liars

And they talked about the trumpeter as well, and how he got there in time to warn, and then ran off as quick as he could. And of someone else, by name, who dreamed it all the night before, or rather saw it with his own eyes: A Great Beast on fire, hovering above the water, foaming and wailing, and the walls aglow as if made of the finest vellum, antique, with immemorial marks. And way off, by a pile of dirt, the earth so pale and thin, like the dough they wrap wounds in, as fine as the paper that binds the star-crossed and the apostates.

Ἀπό σπαράγματα βραχέος χρονικοῦ:
μεγάλος διωγμός, ἀγνώστου ἔτους,
ἀλλά προπάντων σέ ὡραία πόλη,
περίβλεπτη, μέ λιγοστές κρυψῶνες

Εὐλόγησον, ξεφωνητά, καί βουτηγμένοι στό μετάξι νά δαγκώνουν τό βαρύ λεπίδι Μή Μι-λᾶς

καί ἀσκεπεῖς καί ἐκδικούμενοι ψηλά ψηλά σέ κορυφές ἀλόγων σάν ἀλλόφρονες, ἀπ' ὅλες τίς μεριές μπουκάρουν φράζοντας, ὅπως αὐτός ὁ βόμβος ἐπιμένει, ἤ πάλι σέρνοντας μνηστή δε-μένη κι ἄλαλη, ὀνόματι

Πώς ἔφταιξαν πολλοί ἐκεῖνες τίς ἡμέρες, καί πολλοί ματώνοντας

Fragments from a brief chronicle:
a great persecution, year unknown,
but more important, in a beautiful city,
conspicuous, with scant hiding places

Blessed Be, screams, and buried in silk, let them bite the weighty blade Be Silent

Uncovered and full of revenge high up on horses like mad men, they swarm from every direction, closing in, the way this buzzing persists, or again dragging a fiancée bound and gagged, by the name of

For, in those days, many were to blame, and many were bleeding

Διά χειρός ἀγνώστου, πραγματεῖα

Εἶναι, βεβαίως, μερικοί πού πυρπολήθηκαν διασχίζοντας κατεστραμμένο ὀρυχεῖο. Ἄλλοι λαμπάδιασαν βουτώντας ἀπό ἐξῶστες κεντρικῶν μεγάρων, καί ἄλλοι, τέλος, γίναν παρανάλωμα (πλέοντας ἀνοιχτά, μέ κάτι ἱστιοφόρα ἐπισφαλή, βρατσέρες ἴσως).

Κανείς δέν ξέρει τί νά γίνονται οἱ πλέον δυσεύρετοι, αὐτοί πού ὡς ἐλεεινοί κλεπταποδόχοι, αὐτόμολοι, κυκλοφοροῦν ἀνάμεσά μας. Λέγεται, ἁπλῶς, ὅτι θεῶνται στίς μεγαλουπόλεις, μέ τό ἔγκαυμα τώρα στιλπνό ἀπό τήν πάροδο τοῦ χρόνου. Δέν τό μιλοῦν, μά τό ἐπιδεικνύουν –σπανίως, εἶν' ἡ ἀλήθεια, ὅποτε τό καλεῖ ἡ ἀνάγκη– σάν βούλλα αὐτοκρατορικῆς ἐπιστολῆς πού ἐκλάπη καθ' ὁδόν, κακόπεσε, κι ἐνόσω ἀμέριμνος ὁ αὐτοκράτωρ γευματίζει, ὁ ταχυδρόμος του λιμνάζει στό βαθύ χωράφι καί βραδύνει.

Treatise, written by an unknown hand

Certainly there are those who caught fire as they picked their way through a wasted mine. And others who lit up like torches as they dove from balconies in the center of town, and still others who ended up in flames (drifting at sea in some sort of unsteady vessel, a brazzera perhaps).

No one knows what happened to those, hard to find, who circulate among us as miserable middlemen and deserters. It's simply noted that they have been seen in big cities, with their burn now shiny from the passage of time. They don't discuss it, but they show it—hardly ever, it's true, only when necessary—like a seal on an imperial missive, stolen en route, gone astray, and while the insouciant emperor dines, his postman lies in a deep field of blood and is late.

Τσοῦρμο κουρσάρων σέ παράλια
βασιλεύουσα, πού χρόνους τήν πολέμαγαν
ἀποκλεισμένη

Καί πέφτοντας ἡ πύλη, εἶδαν τότε ν' ἀστράφτουν σπάραχνα ἐξαίσιου κήτους, βαθυκύανα, καί πορφυρά σ' ἐκεῖνες τίς πτυχές ὅπου μονάχα ἐπαύλεις, συλημένοι τύμβοι, θρύμματα κάστρων ποντισμένα. Καί παρεκτός τά μέρη ὅπου δειπνοῦσαν οἱ πορνοβοσκοί, κανένας ἴσκιος, μήτε κάν αἰθάλη ἀπό καταυλισμό ἐπιζώντων, παρά μιά νηνεμία, ὅπως σέ πνιγερό λαγούμι τῶν μαστόρων πού κατεργάζονταν τά μελανά ὀρυκτά.

Καί μάντευαν, μόλις, τό πέρασμα καταδρομῶν, ὁδούς ἀλόγων, διαβάσεις πατημένες, καί ὅ,τι ἀπόμενε ἀπ' τούς ἀγρούς τῶν φτερωτῶν λεόντων, τίς κρῆνες, τά λιωμένα ὑπέρθυρα, τά πανδοχεῖα ὅπου κινδύνεψαν πολλές φορές οἱ ἀνώνυμοι.

A band of pirates,
at last in a city by the sea,
after years of battle

And when the gate gave way, they saw the gills of an exquisite cetacean glittering, dark blue, and crimson in the folds where only villas, pillaged graves, and the sunken rubble of castles once existed. And except for the spots where the panders dined, no shade, not even smoke from the survivors' camp, just a dead calm, as in the airless shaft where craftsmen worked the black ore.

And they could just make out the route of plunderers, the horse trails, trodden paths, and what remained of the Winged Lion fields, fountains, worn lintels, and inns where the nameless were imperiled time and time again.

Κατάλογος πεσόντων,
καί τά ὅσα πρόσθεσε ἐμπειρικός γιατρός

Τό σέλας, ὦ τό σέλας τῶν πληγῶν, ἀνθρώπων πλῆθος λαμπαδηφορούντων, καί στίς νωπές ρωγμές οἱ κραδασμοί, οἱ ἄτακτες ὑποχωρήσεις, ἀραιά καί ποῦ χαλκός, ρινίσματα σιδήρου. Ὅμως, ἐπάνω ἀπό ἐλάχιστα κορμιά, ὁλοσχερῶς ἀναλωμένα, τό πρόσωπο αἰωροῦνταν σκιάζοντας τό ἄδειο ροῦχο –μυστήριο μέγα, ὁλωσδιόλου ἀνεξάρτητο ἀπό βαθμούς στρατιωτῶν ἤ τάξεις.

Οἱ ἐστεμμένοι πάλι, σάν πλωτοί, ἐφέροντο ἀκόμη τοῦ ὕψους ἀπ' τό πλῆγμα, κατάγυμνοι, καί ποῦ νά ξεχωρίζεις πιά νόμιμο ἄρχοντα, σφετεριστή, τύραννο, διάδοχο τοῦ θρόνου. Γιατί ἐκείνους δέν τούς βρῆκε τό κακό καβάλα στό ἄλογο, μήτε σέ φοβερή τειχομαχία, παρά σέ περιβόλι ἀπόμερο τούς πέτυχαν μέ βρόχους.

Κι ἔτσι τούς σέρνουν ἀπό τήν ἀγκάλη ὁπού εἶχαν ξεχαστεῖ, κι ἐμπρός στήν ἄσωτη παιδίσκη κρίνονται.

Casualty list,
and what the empirical doctor added

The shimmer, oh the shimmer of the wounds, of a crowd bearing torches, and in fresh rifts, the tremors, the disorderly retreats, and scattered here and there iron filings, bronze. However, above a few bodies, utterly spent, the face hovered, shading the empty garment—a great mystery, entirely separate from army rank or order.

The crowned again, still in the air, suspended by the blow, stark naked, and how can you tell anymore the rightful ruler, usurper, tyrant, heir to the throne. Since death never befell them on horseback, nor in open battle, but in a secluded garden, they got them with nooses.

And like that they drag them from the arms where they've forgotten themselves, and in front of the profligate lass they are judged.

Καί τί ἀπέγινε ὁ δολοφονημένος

Ἄλλοι τόν θέλουν, χρόνους ἔπειτα, ἔπαρχο, νόθο παιδί μιᾶς παρακόρης· ρουφιάνο οἱ τρίτοι, νά ὑπηρετεῖ δυσώνυμη μεγαλειότητα· καί κάποιοι —πῶς διχάζονται ξανά οἱ γνῶμες— ὁπλουργό, συλλέκτη πολυτίμων λίθων, ἀνατόμο, καί πάντως χῆρο ἀπό γυναίκα πόρνη, ἐκπάγλου καλλονῆς, σέ μιά ἐπιδημία πού ἔφεραν τά καραβάνια ἐμπόρων.

Τό θύμα θά μεταναστεύει διαρκῶς: στό λίκνο νήπιου ἡγεμόνος ἤ στό ξέφωτο, ἐκεῖ πού μακελεύουν τόν φυγάδα, στό ἄντρο τῶν συμμοριτῶν, στούς πατριῶτες πού τρυγοῦν κλεμμένο ἁμάξι στή χαράδρα, στή μυστική ἑτοιμασία τοῦ ἐκδικητῆ, στά φῶτα πόλης, ἐκθαμβωτικά ὕστερα ἀπό ἐτῶν συσκότιση,

ἀπό παντοῦ, μέ πολλαπλές μεταμφιέσεις θά περνᾶ, συστασιώτης, ἐραστής καί ποντοπόρος, πανοῦργος κάπελας, αἰχμάλωτος ἀνιχνευτής, μέ δανεικές ζωές ἀκόμη.

And what happened to the man who was murdered

Years later some want him a prefect, others the maid's illegitimate son, and still others a pimp serving ignominious nobles; and a few—once again, how opinions differ—a swordsmith, a collector of precious stones, an anatomist and most certainly a widower whose harlot wife of astounding beauty died in an epidemic which the trade caravans brought over.

The victim will always be on the move: to the infant ruler's crib or the clearing with the butchered fugitive, to the robbers' den, the ravine where patriots loot a stolen carriage, to the avenger's secret preparation, to city lights that dazzle after years of blackout,

he'll travel all over under various disguises, fellow conspirator, lover and seafarer, wily innkeeper, captive explorer, with borrowed lives to spare.

Ἐκείνων πού πολύ ἐκράτησαν καί δέ μιλοῦσαν

Θά ἐπιστρέφουν πάντοτε αὐτοί πού ἄδικα, σέ χρόνους ἄλλους, λησμονήθηκαν. Ἀπό δρακόντων κοῖτες, θύρες ἅρπαγος, ἀπό τά παρεκκλήσια τῶν ἀπείρων φόνων, μέ χαλασμένα πρόσωπα θά ἐπιστρέφουν ὡς ναυμάχοι, ἑλόβιοι ἄλλοτε, μέ σκοτεινή ἐνδυμασία αἱρετικοῦ ἤ ἐπίορκου, καί στίς ἀνήλιαγες διόδους καίγοντας.

Ὅπως ἐπαίτης ὕπουλος πρό τῶν τειχῶν, καλύπτει ἐπιμελῶς μέ τό μανδύα του πληγές πού ἄνθισαν, μέ κάποιο θαῦμα. Κι ὅπως ἀρχαῖος γεωμέτρης λάμνοντας, νεκρώνει πίσω του τεράστιες ἐκτάσεις κι ἀναβλύζει.

About those who really held out and did not speak

They are sure to return, those who in other times were unjustly forgotten. From dragons' beds, abductors' doors, from the chapels of endless murders, with ruined faces they will return, sea warriors, once paludal, in the dark guise of heretic or perjurer, combusting in sunless alleys.

Just as a devious beggar outside the walls, carefully mantles his wounds, which bloomed by some miracle. And an ancient geometer deadens behind him huge expanses with his oars and wells up.

Ε΄
Τί ἔλεγε ἐκείνη ἡ ἐπιστολή

V
What that Missive Said

Μά ὅταν κάποιος σοῦ μιλᾶ μέ τρόμους, φωνές χαμένων σέ ἀπαίσια σπήλαια καί βάλτους—

ἐσύ νά σκέφτεσαι προπάντων τί μπορεῖ νά ἐννοεῖ, ποιό διαμελισμένο πτῶμα κρύβει στό ὑπόγειό του, τί δαγκωτά φιλιά καί φόνους, νύχτα ὑπόκωφη, πού σιωπηλά τή διασχίζουν ἁμαξοστοιχίες (συσκοτισμένες μέ βαριά παραπετάσματα, καί στούς τροχούς πανιά ἤ βαμπάκι), τί ἄνομες ἐπιθυμίες, λύσσα, ψιθύρους, οὐρλιαχτά, βεγγαλικά σέ λάκκους πολιούχων, ἐκδικητές νά τόν μουσκεύουν στό αἷμα ὅταν κοιμᾶται, ποιόν κλέφτη, τέλος, σέ βαθύ κοιτώνα χάλκινο, πνιγμένον στά λινά καί κλαίει—

καί νά τόν συμπαθεῖς, προπάντων νά τόν συμπαθεῖς, ἀγαπητέ Ἀρθοῦρε ἤ Ἀλφόνσε.

But when someone talks to you with terror, with voices of those lost in ghastly caves and marshes—

above all you must consider what he might mean, what dismembered corpse he is hiding in his cellar, what biting kisses, murders, muffled nights, crossed noiselessly by trains (darkened by heavy curtains, with rags and cotton round the wheels), what iniquitous desires, rage, murmuring, howls, fireworks by the patrons' tombs, avengers who soak him in blood while he sleeps, what thief, finally, in a deep, brass bedchamber, smothered in linen, and cries—

and you must feel for him, above all feel for him, my dear Arthur or Alphonse.

his family outside Mexico City where he was murdered in 1940 by an alleged Stalinist agent he had taken into his confidence.

Page 57: In Greece the strength of a light bulb is measured in candle power, as well as watts.

Page 69: The reference to Liberty is to the painting of the French Revolution by Eugène Delacroix entitled *Liberty Leading the People.*

Page 69: "the painting of the Big Tower of Babel." This refers to Brueghel's painting.

Page 75: This poem with its imagery (Phrygian drum, thyrsus, lion, and maenads) reworks Euripides' *Bacchae.*

Tales of the Deep

Page 79: "What coincidence, sir, he said to me! What strange coincidence brings you to the house of the murderer." This foreboding epigraph is from Georgios Vizyenos's short story "Who was My Brother's Murderer" and is the only instance in which Mastoraki includes an explicit reference to another text. A translation of this tale can be fonnd in *My Mother's Sin and Other Stories*, trans. William F. Wyatt Jr. (Hanover: University Press of New England, 1988).

Page 89: "My fair ones!" The adjective εύμορφα is an older form of όμορφα (beautiful) and sounds quaint to contemporary readers.

Page 91: "so they resemble you, torn to shreds, and you them, again, in pieces." The syntactical scrambling of subject and object in the original emphasizes the confusion that already distinguishes this poem. A literal translation would read: "in this way *they all* resemble *you* breaking *you* into pieces, and again *you* [resemble] *them* [breaking them] *all* [into] pieces."

Page 93: In this poem the word πανωπροίκι is used for "dowry," rather than the more usual προίκα, suggesting that a down payment or an extra amount of dowry was promised.

Page 115: "Uncle Jules." The reference is to the French author Jules Verne (1824–1905).

Page 119: In Greek the word for the person who commits suicide (αυτόχειρας) literally means "by one's own hand."

Page 143: "Arthur or Alphonse" addresses a plural reader, drawing on many possible intertexts such as rhe Arthurian romance, the *Poem of the Cid,* French romantic novels, and Edgar Allen Poe's *Narrative of Arthur Gordon Pym, of Nantucket.*

Hers

Page 153: "The past scrubbed with water and ashes." This line refers to the way women in Greece used to clean white clothes by rubbing ashes into the fabric.

Page 153: As in English, the main place that ίασπις και ίασμος (jasper and jasmine) are spatially opposed is in the dictionary.

Page 157: "Fair daylight." The line in the original is taken from the standard Greek translation of Shakespeare's *King Lear*, where Lear, struggling with madness, asks "Where have I been? Where am I? Fair daylight?" (4.6.49)

Page 171: "anathematic" (αναθηματικό). This term is used by archaeologists to describe an object on which a votive inscription or visual depiction of a tribute has been carved.

Page 249: In the Greek edition the line "*could it be someone else staring out?*" is mirrored on the right-hand page in the line from the next poem "Could it be someone else staring out?" creating the illusion that the page itself is a mirror.

Page 259: This is a reference to the writer Virginia Woolf (1882–1941, who committed suicide by drowning.

ABOUT THE TRANSLATOR

Karen Van Dyck directs the Program in Hellenic Studies at Columbia University where she teaches Modern Greek language and literature as well as courses in women's studies. The companion volume to this anthology is her critical study *Kassandra and the Censors: Greek Poetry since 1967* (Cornell University Press, 1998) in which she places the poetry of Rhea Galanaki, Maria Laina, and Jenny Mastoraki, among others, in its cultural context.

ABOUT THE POETS

Rhea Galanaki was born in Iraklion, Crete in 1947. She studied History and Archaeology at the University of Athens and now lives in Patras. She has published two volumes of poems, *Albeit Pleasing* (1975) and *Minerals* (1979), two poetic narratives, *The Cake* (1980) and *Where Does the Wolf Live?* (1982), a collection of short stories *Concentric Stories* (1986), two novels, *The Life of Ismail Ferik Pasha* (Spina nel Cuore) (1989) and *I Shall Sign my Name as Louis* (1993), and a collection of essays *King or Soldier* (1997). In 1987 she received the Nikos Kazantzakis Literary Award. *The Life of Ismail Ferik Pasha* is the first Greek novel to be included in the UNESCO collection of representative works (1994).

Maria Laina was born in Patras in 1947. She studied Law at the University of Athens. She has published six collections of poetry to date: *Coming of Age* (1968), *Beyond* (1970), *Change of Scene* (1972), *Punctuation Marks* (1979), *Hers* (1985), and *Rose Colored Fear* (1992), for which she received the National Literature Prize for Poetry (1994) and the City of Munich Literary Prize (1995). Her theatrical pieces are *The Clown* (1985), *Reality is Always Here* (1990) and *A Stolen Kiss* (1996). Her translations include the short stories of Katherine Mansfield and critical writings by Ezra Pound and T.S. Eliot.

Jenny Mastoraki was born in Athens in 1949 where she still lives. She studied Byzantine History and Literature at the University of Athens and has published five collections of poetry to date: *The Legend of St. Youth* (1971), *Tolls* (1972), *Kin* (1978), *Tales of the Deep* (1983), and *With a Crown of Light* (1989). She has translated extensively from American, Italian, German, and South American literature and criticism. In 1989 she received the Thornton Niven Wilder Prize from the Columbia University Translation Center in recognition of her contribution to the art of translation.